

A politikai helyzetről és a Hitler-diktatúráról az ellenzéki politikusok

Kéthly Anna, Eckhardt Tibor és Vámbéry Ruszlem nyilatkozata a Délmagyarországnak

Budapest, április közepén. (A Délmagyarország munkatársától.) A képviselőházban elhangzott a pénzügyminiszter optimista költségvetési expozéja és a t. Ház a nagyhét előtti pénteken husvét szünre tért. A parlamenti események után élénkebben rajzolódik ki a magyar belpolitika képe, ezért a Délmagyarország a husvétünnep alkalmával megszólaltatja az ellenzéki politikai élet vezető tényezőit: mondják el álláspont-

jukat és kritikájukat a politikai helyzetről és ad-janak választ a világ nyilvánosságát most leg-jobb foglalkoztató kérdéssről: a német diktatura borzalmairól. Az ellenzéki politikusok nyilatko-zataiból sok kérdésre kap választ a Délma-gyarország nyilvánossága. A nyilatkozatok sorából hiányzik Rassay Károly bírálata, Szeged ellenzéki képviselője ugyanis nem tartózkodik az ország területén, hosszabb külföldi utra utazott.

Kéthly Anna

Szeged szociáldemokrata képviselője az aláb-biakat mondotta a Délmagyarország munka-társának. Először a német eseményeket vilá-gitotta meg a következőkben:

— A gazdasági erők ellen nem lehet a bel-politikának ilyen eszközeivel küzdeni. Azokat a bajokat, amelyeket most a marxistákra ró-nak, az elzárkózottság okozta gazdasági vál-ság idézte elő, de azok a gazdasági erők, ame-lyeket most így akarnak leverni, tovább él-nek a tömegekben és — hiába mutatkozik most a Sipka-szoros látszólagos nyugalma — meg-szűnletni nem tudják.

— A különböző nemzeti öncéluságok mind másutt akarnak piacot teremteni, de hogy ők maguk is csak másokkal együtt tudják meg-teremteni az élet feltételeit, azt nem akarják megérteni és azt hiszik, ezt hatalmi eszközök-vel meg lehet valósítani. Az egyik elzárkózás szüli a másikat és bármennyire is igyekeznek azokat a történelmi és gazdasági erőket meg-semmisíteni, amelyek végeredményben az egész emberiségnek békés együttműködő-dása felé tendálnak, — végül is vissza kell térni ahoz, amint Deák Ferenc olyan pregnán-san kifejezett: a rosszul begombolt mellényt ki kell gombolni és előlről kell kezdeni az egészet.

— Nincs okunk az európai reakció felülke-

rekedése miatt valamilyen pánikhangulatba esni. Európa nem először jut abba a helyzet-be, hogy a haladás erőin urrá lesz a reakció. 1815-ben is szövetsztek Európa hatalmasai a nagy francia forradalom eszméi ellen, de már 1830-ban és 1848-ban újból meg kellett birkóznok a letiport erőkkel. A fejlődés vo-nala sajnos, nem egyenesen ível felfelé. A pil-lanatnyi zuhanás lehet az egyéneknek, a mai idő tömegeinek tragédia, de nem lehet a de-mokratikus tények és törekvések tragédiája és semmiesetre sem ezeknek végső pusztu-lása.

— A magyar helyzet

— ha a német eseményekkel hasonlítjuk ösz-sze — valóban úgy néz ki, mint a konszolidá-ció ígéretföldje. Sajnos, teljesen mindegy, hogy valaki himlős és láthatóan hordja betegségé-nek nyomait, vagy pedig tifusza van és beteg-ségének külsőleg különösebb nyomai nincse-nek. Egy ország egészsége nemcsak azt jelen-ti, hogy polgárai nyugodtan járhatnak az uc-cákon, — az egészséghez hozzátartozik az is, hogy mindenki, aki az ország teherviselésében részt vesz, annak sorsába is beleszólhasson. Mindaddig tehát, amíg meg nem valósul — a legnagyobb látszólagos nyugalom mellett is — vitális és visszatérő kérdése a magyar belpoli-

Husvétkor, PÜNKÖSDKOR, TÉLEN, NYÁRON, MINDENNAP SZÓRAKOZTAT!

Orion-rádió

12 5+1 LÁMPÁS 7050-es

tikának: a választójog kérdése, — sőt nem-csak a belpolitikának, hanem egyre elismer-tebben a külpolitikának is. A magyar parla-mentben legutóbb megkérdezték, hogyan fog szavazni a csallóközi magyar, ha revízió ese-tén ezek a területek visszakérülnek hozzánk. Szabad-e nekünk ezeket a magyar területeket abban a hitben tartani, hogy ebben az esetben a visszakérülő magyaroknak kevesebb polgá-ri joguk lesz, mint amennyivel most bírnak? A belpolitika legelső megvalósításra váró kér-dése: a titkos választójog sürgős bevezetése.

Kéthly Anna ezután

Szeged sorsáról

a következőket mondotta:

— Amint értesülök és amint magam is ta-pasztaltam, Szeged rendkívüli nehézségek árán átélte a súlyos téli hónapokat. Sajnos, úgy látom, hogy a javulás csak annyi, ameny-nyit a természet enyhébbre fordulása jelent. A munkanélküliség nem csökkent, ezzel szemben a segítség lehetőségeit és eszközeit

akartak a lebontásáról.

— Vegyük tudomásul az Urak, — szegte fel fehér fejét a város közgyűlésén Varga Ferenc apát ur —, hogy ha csakányt fognak a temp-lomomra, az első ütések az én öreg testemet érik.

Nem is foghattak munkába a csákányok ad-dig, míg az agg főpap ki nem költözött a halot-tak csöndös városába.

Száz évvel ezelőtt... A barokk-templomra, amelynek képét egy Karats-metszet őrzi 1820-ból, még nem a Szentháromság vigyáz, hanem a Szűzanya szobra. (Később a Felsővárosra került ez a szobor s ma is ott vigyázza a Mi-noriták templomát.) A Városi Zenede még ak-kor nem rozzant sárga ház, hanem jó erőben levő tekintélyes épület, a piarista atyák rend-háza, övék a plébánia is. A tér nagyobb, — a Rozália-kápolna még akkor a Boldogasszony-ucca helyén áll, a mai DMKE-palota helyén — de üres és kietlen. Délről és nyugatról apró házak oromfalai szegik be, de a mai piarista-ház és a honvédpavillon helyén, a Tisza La-jos-körút végén pákásoknak való mocsár ter-peszkedik, bekás és sáslilimos. A templomtól keletre a xenodochion áll: a görög szó ez eset-ben nem vendégfogadót jelent, hanem kórhá-zat. Ahol most a gyermekklinika emelkedik, ott akkor is gyógyították, de beteg katonákat.

Észak felé, a Nemzeti Oskolán túl a sánc, a palánk zárta el a katonák várát a polgárok vá-rásától. A palánk árka a mostani püspöki pa-lota helyén kanyarodott el a Kelemen-uccából és Zrínyi-uccából a Tisza felé. Az apró há-zacskák sorának a neve, amellyel kísérték, Ar-kon-ucca volt.

Ezen a téren sétálgatott száz évvel ezelőtt Vedres István, a nagy földmérő, az akkori Sze-ged legműveltebb embere és legnagyobb ra-jongója. Új könyvét forgatta kezében, a Sze-gedi Muzsák százados ünnepé-t, annak örömé-

re, hogy a kegyes atyák Oskolája megérte a szegedi földön a száz esztendő. Igen meg lehe-tett elégedve Szeged nagy fia, mikor az akkori Templom-téren körülnézve, így kiáltott fel:

Ki az, kérdkedd, ki ezt bátran eszközölte?
Memfist, Athént, Rómát kivetni itt merte?

Ha a nagy álmodó lelke ma hazajár a hold-sugáron, bizonyosan azzal a vallomással tér vissza a csillagok felé, hogy ilyent még ő se mert álmodni.

A XVIII. század elején meg van a templom, de nincs templom formája. Tornya van, de te-teje nincs, a mennyezet bedől s az Uristen ki-költözött belőle. A török világ viselte meg, de a németek bántak el vele. A misét abban a tornyos Mária-kápolnában mondják, amelyet még 1501-ben emeltetett a templom nyugati oldalán Lukács zágrábi püspök, szegedi ere-dés, — Szent Demeter pusztá templomából pe-dig Herberstein zsoldosai söraktárt csináltak, körülötte pajták éktelkenkedtek. Előtte a ka-tonapékek sütőkemencei füstöltek. Egyházi vo-natkozása csak a püspöki székepületnek volt, körülbelül a mai plébánia-palota helyén. Ak-kor volt Szeged először ideig-óráig, püspöki székhely, a csanádi püspök hazatlan volt, Sze-ged egyházi hovatartozandósága bizonytalanná vált a zürzavaros időkben s így a székhelytele-len püspök és a gazdátlan város egymásra ta-lált, ha nem sokáig tartott is a barátság.

Maga a tér az időben az Isten kertje volt: temető, bizonyára már a középkor óta. Okleveles adat van róla, hogy a század közepén, mikor a templomot végre restaurálni kezdték, a ta-nács utat nyitattott a sirok közt. A restaurálást a század végén fejezték be, akkor bontották le a zágrábi püspök kápolnáját s akkor tűntették el a tér rendezésével a sokszázados ó-temetőt.

A török idők... A sirok közt a templom ma-ga is halott, csak a temetőben játszógó gye-

rekek bujósksáznak benne. Az árpádkori tor-nyocska, amely még akkor szabadon áll, tá-masztó pilléreivel nagyon alkalmas erre, mert azokra nagyon sokáig oda lehet lapulni. Az egyik gyerkőc sokáig várja, hogy rátalálja-nak. Unalmában előveszi a bicskáját és elkez-di vele vésegetni a torony vakolatát. Rajzol a bicskaheggyel. Azt rajzolja, amit lát a buvóhe-lyéről: egy török minaret gyerekes képét vési bele a falba. Ez a gyerekrájk, amelyet az ár-pádkori torony kihámozója, Sebestyén Károly muzeumi kollégám vett észre és fotografált le, az egyetlen bizonyosság amellel, hogy valahol a tér környékén török mecsetnek kellett lenni, amely ide látszott.

XV. század, Mátyás kora, Szeged a Hunya-diak városa... A népkirály, aki most diszhe-lyen lakik a Nemzeti Pantheonban, szerette és sokat meglakta Szegedet. Történeti följegyzés van róla Heltai Gáspárnál, hogy meglátogatta Szent Demeter egyházát is, amely kései gót csarnoktemplom volt, a torony mögött, nem nagyon diszes, a nép temploma. (Az uraké a várban volt.) Ekkor történt az, — pontos dátu-ma is van, 1465 október 26-a, hogy a király szegényellette a misemondó plébános kazulá-ját s felajánlotta Szent Demeternek a maga arannyal átszőtt palástját. „Becsülik vala pedig azt a ruhát harmincezer forintra.” (A királyi palástból készült kazulát az alsóvárosi barátok mentették meg a törökök elől s máig is ők őr-zik.) Zsigmond korában már négyeszegetűre volt falazva az árpádkori nyolcszögű torony s a torony előtt, tehát jól kint a téren állt a háromhajós pompás bazilika, hátul a szen-téllyel. A főoltár látta maga előtt térdepelni a nyugtalanvérű királyt s bűnöséletű szépasz-szony-feleségét, Cilley Borbálát.

A támasztó sarokpilléreket is ebben az idő-ben kapta a torony, talán az 1444-es földrengés után, amelyben Isten büntetését látták a sze-